

Sporto tema – viena iš populiausių monetų kalyboje. Tai, aišku, lemia sporto popularumas visuomenėje, sportinių įvykių pasaulyje gausa, žmonių domėjimasis pačiomis sporto žvaigždėmis, jų rezultatais ir privačiu gyvenimu. Ši susidomėjimą skatina nuolatinis žiniasklaidos dėmesys sporto varžyboms. Prisiminkime, kokia euforija kilo Lietuvos krepšinio rinktinei laimėjus Europos čempionų medalius ar Virgilijui Aleknai iškovojus aukso medalius Sidnėjaus ir Aténų olimpiadose. Ar galima įsivaizduoti, kad kultūrininkas – muzikantas, rašytojas ar mokslininkas, – laimėjęs panašaus lygio prestižinį žemyno ar planetos apdovanojimą, su tokiu entuziazmu būtų sutinkamas visų visuomenės sluoksnių. Gražaus jauno žmogaus kūno veržlus judesys – palanki medžiaga meninei kompozicijai. Tuo dažniausiai ir naudojasi dailininkai kurdami monetas. Tokie motyvai kaip sporto rūsių gausa, begalė judesio niuansų, kūno traktuotės subtilumai visuomet teikia daugybę galimybių. Lietuvoje taip pat jau turime keletą monetų sporto tema, o viena iš jų yra sulaukusi ir aukščiausio įvertinimo Meniškiausios pasaulio monetos konkurse. Tačiau pirma kolekcinė Lietuvos banko moneta sporto tema nepavyko: 1994 m. įvykusiai Lilehamerio žiemos olimpiadai monetą sukurti mėgino du autorai L. Pivoriūnas ir P. Gintalas, jie ėjo labai skirtingais keliais, bet nesėkmė ištiko abu – moneta nebuvo išleista. Iki schemos stilizuotas L. Pivoriūno slidininkas atsiremia į kairijį monetos kraštą už savęs palikdamas tik ekspresyvią faktūrą. Sportininko rankos, kojos, slidžių lazdos dalį reverso plokštumos sudalija į ritmiškai išsidėsčiusias erdves. Išraiškinga plačią mostų ir žingsnių figūra, ašttri jos plastika neramiame fone atrodo įdomiai, pabrėžia sporto temai charakteringą veržlumą. Išlikęs L. Pivoriūno nulipdytas gipsinis modelis rodo, kad

Sport is one of the most popular subjects in coinage. That, of course, is mainly due to the popularity of sport among the public, numerous sporting events in the world, and a public interest in sport stars themselves, their achievements and private life. This interest is encouraged by constant attention of the media to sporting events. We could remember the euphoria that arose when our national basketball team won the European Basketball Championship or when Virgilijus Alekna won Olympic gold in Sydney and Athens. It is hard to imagine that a man of culture, be it a musician, writer or scientist, would be met with the same enthusiasm by all the layers of the society after receiving a similar prestigious award.

The thrusting motion of a good-looking young human body provides good material for an artistic composition and is frequently used by coin designers. Moreover, coin designers may always use the potential provided by the large number of sports, dozens of motion nuances, subtleties of the approach to the body. The Bank of Lithuania has already issued several commemorative coins on the subject of sport. One of them even won the Most Artistic Coin of the Year award. However, the first commemorative coin on the subject of sport failed. Leonas Pivoriūnas and Petras Gintalas both undertook the design of the coin dedicated to the 1994 Winter Olympic Games in Lillehammer. And, while they each chose a different approach, both works were not successful and the coin was not issued.

The skier of Pivoriūnas is stylized to the level of a scheme. He rests on the left side of the coin leaving only rich texture behind him. An expressive figure featuring sweeping gestures and wide steps, and its sharp plasticity look interesting on an uneven background and emphasize the thrust that is characteristic of the subject of sport. The plaster model produced by Pivoriūnas suggests that the composition was

Dail. L. Pivoriūnas. Monetos gipso modelis. LBM
Plaster model of the coin by L. Pivoriūnas. LBM

Dail. P. Gintalas. 50 litų moneta, skirta 1994 m. olimpinėms žiemos žaidynėms. Gipso modeliai. LBM

Plaster models of 50 litas coin dedicated to the 1994 Winter Olympic Games. P. Gintalas. LBM

kompozicija jau buvo baigiamā, tačiau autorius darbą metė. Buvo kreiptasi į kitą skulptorių – P. Gintalą, tačiau ir jo projektas nebuvo įgyvendintas, nukaldinti tik bandomieji egzemplioriai. P. Gintalas reverse vaizduoja du slidininkus. Jų figūros nulipdytos ir sukomponuotos natūralistiškai – išryškinti sportininkų raumenys ir sąnariai. Pačių slidininkų plastika primityvi, o horizontalių linijų pluoštas, turėjęs reikštį sportininkų būrio slides, lyg pabyra nebaigtu reljefu po jų kojomis.

almost finished when the author gave up his work. Then the Bank of Lithuania addressed another sculptor, Petras Gintalas. His design was not implemented either, and only pattern coins were minted. Gintalas portrayed two skiers on the reverse. Their figures were designed and modelled naturally: the sculptor highlighted their muscles and joints. The plasticity of the skiers is primitive; a bunch of horizontal lines that had to symbolize the skis were spread as an incomplete relief under their legs.

Žinoma Lietuvos slidininkė V. Vencienė. A. Pliadžio nuotr.

Well-known Lithuanian skier V. Vencienė. Photograph by A. Pliadis

Pirma Lietuvos banko kolekcinė 10 litų vario ir nikelio lydinių moneta sporto tema nukaldinta ir išleista į apyvartą 1995 m. minint penktąias Pasaulio lietuvių sporto žaidynes. Ją kūrė du dailininkai: reversą sukomponeavo skulptorius G. Karalius, o kitai pusei pritaikyta šiek tiek anksčiau dailininko P. Gintalo nulipdyta Pasaulio lietuvių dainų šventės monetos averso kompozicija.

1938 m. Lietuvoje surengta Pirmoji tautinė lietuvių olimpiada, tačiau prasidėjęs Antrasis pasaulinis karas ir okupacija neleido susiklostytį tautinių olimpiadų

tradicijai. Okupuotoje Lietuvoje vyko savas sportinis gyvenimas, o iš jos pasitraukusi tautos dalis gyveno savajį – ten 1978 m. Toronte organizuotos pirmosios Pasaulio lietuvių sporto žaidynės. Bendros Lietuvos ir išeivijos sportininkų varžybos surengtos Lietuvai atgavus valstybingumą. Ijas suvažiavo tūkstančiai lietuvių iš viso pasaulio. Daugelis jų pirmą kartą pamatė tik iš pasakojimų pažįstamą tėvynę, apkabino gimines, gérėjosios gamta ir miestais. Nukaldintą tai progai skirtą monetą kaip suvenyrą išsivežė daugelis dalyvių ir svečių. Šios žaidynės – ne tik sporto varžybos, tai ir dviejų karo audrų išskirtų tautos dalių suartėjimas, susitelkimas bendram darbui. Skulptorius G. Karalius surado prasmingus komponentus šiai sudėtingai idėjai išreikšti – sportininko su fakelu figūra, sujungianti dvi žemės pulsutulio dalis. Kompoziciją papildo Pasaulio lietuvių sporto žaidynių emblema – stilizuoti Gediminaičių stulpai su dviem sugretintais olimpiniais žiedais. Moneta labai aiški, lengvai suprantama. Plokščią

The Bank of Lithuania issued the first commemorative coin on the subject of sport in 1995 to mark the 5th World Lithuanians Sport Games. A 10 litas coin of the alloy of copper and nickel was designed by two artists: the sculptor Gediminas Karalius designed its reverse, whereas the composition that Petras Gintaras earlier designed for the obverse of the coin dedicated to the World Lithuanians Song Festival was adapted to the obverse of the coin.

In 1938, Lithuania organized its first National Olympic Games. They did not develop into a tradition due to

10 litų moneta, išleista penktųjų Pasaulio lietuvių sporto žaidynių proga. Dail. G. Karalius ir P. Gintaras, 1995 m. Briaunoje užrašas: Lietuviais esame mes gimę. Vario ir nikelio lydinus

10 litas coin issued to commemorate the 5th World Lithuanians Sport Games. G. Karalius and P. Gintaras. Inscription on the edge: Lietuviais esame mes gimę (We Have Been Born Lithuanians). Alloy of copper and nickel, 1995

World War II and the ensuing occupation. A part of the nation that had fled the country led its own sporting life separately from the occupied Lithuania and in 1978 organized the first World Lithuanians Sport Games in Toronto. A joint competition of the athletes of Lithuanian descent was organized after Lithuania restored its statehood. The event attracted thousands of Lithuanians from all around the world. Many of them knew their homeland only by word of mouth and for the first time saw Lithuania, embraced their relatives, and admired its nature and cities. Many participants and guests brought home the coin issued on this occasion as a souvenir. These games were not only a sport competition, but also a reconciliation of two parts of the nation separated by the war, a gathering for joint action. To express this complicated idea, the sculptor Gediminas Karalius found meaningful elements – an athlete with a torch connecting two sides of the hemisphere. The coin is very clear and easy to understand. A flat graphics of a divided hemisphere is

pusrutulio dalių grafiką pagyvina turtinga bėgančio sportininko figūros plastika. Monetas kompoziciją formuojančios kelios struktūros neužgožia viena kitos, o tartum padeda kiekvienai išryškėti, atlirkti jai skirtą rolę. Be išblaškančių dėmesį tuščių vietų ištisinė teksto juosta tartum rėmas apgaubia visus komponentus ir suteikia baigtumo įspūdį.

invigorized by the rich plasticity of the running athlete. The composition is formed of several structures that do not overshadow each other but seem to contribute in making each other noticeable and helping to perform the roles assigned to them. With no empty spaces that distract attention, the continuous line of text seems to frame all components and creates an impression of completeness.

Ketvirtųjų pasaulio lietuvių sporto žaidynių atidarymo eisena Kaune, 1991 m. E. Onaičio nuotr.

4th World Lithuanians Sport Games opening procession in Kaunas, 1991. Photograph by E. Onaitis

Nuo VIII a. pr. Kr. Graikijoje vykusios sportinės varžybos buvo atgaivintos XIX a. pabaigoje ir tapo didžiausiu ir svarbiausiu įvykiu visame pasaulyje. Olimpinėse žaidynėse dalyvauja pajėgiausi viso pasaulio sportininkai, o nuo 1924 m. tarpukariu jose dalyvavo ir lietuviai. Atgavusi nepriklausomybę Lietuva sugrįžo į olimpinį judėjimą – 1992 m. pasiuntė savo delegaciją į Barceloną. Kas ketveri metai vykstantis renginys paprastai sulaukia didelio viso pasaulio visuomenės susidomėjimo ir viena iš dėmesio formų – ta proga daugelio šalių centrinių bankų

The Olympic Games that started in the 8th century BC in Greece were revived at the end of the 19th century and became the largest and most important event in the world. Only the most powerful athletes from all around the world participate in the Olympic Games. Since their debut in 1924, Lithuanians participated in the Olympic Games during the interwar period. After Lithuania regained its independence, it again was involved in the Olympic movement and sent its delegation to Barcelona in 1992. The event that takes place every four years usually receives much attention around the world. One of the

išleidžiamos kolekcinės monetos. Lietuvos bankas pirmą kartą tokią 50 litų sidabro monetą išleido paminėdamas XXVI olimpinės žaidynes Atlantoje.

Monetos reverse nutarta vaizduoti Lietuvoje labai populiarius krepšininkus. Jau nuo trečiojo praejusio amžiaus dešimtmečio garsiojo lakūno S. Dariaus pradėtas populiarinti žaidimas tapo mėgstamas lietuvių jaunimo, o kai 1937 m. ir 1939 m. Lietuvos rinktinė net du kartus iš eilės tapo Europos čempionais, susižavėjimas krepšiniu dar labiau padidėjo. Jis išliko gyvas per visus okupacijos metus ir buvo tapęs savotiška pasipriešinimo forma. Lietuvos komandos pergalė prieš tuomet stipriausią Centrinio tarybinės armijos sporto klubo komandą ar iškovoti TSRS čempionų vardai Lietuvos žmonių buvo laikoma pergale prieš režimą. Sporto imperijos krepšinio rinktinės branduolys dažniausiai būdavo komplektuojamas iš lietuvių žaidėjų ir jos laimėjimai pasaulyje – mūsų sportininkų nuopelnas, kaip kad buvo Seulo olimpiadoje. Sporto pasaulyje aukštai vertinama

50 litų moneta, skirta XXVI olimpinėms žaidynėms Atlantoje paminėti. Dail. G. Paulauskis, 1996 m. Briaunoje užrašas: citius altius fortius. Sidabras

50 litas coin issued to mark the XXVI Olympic Games in Atlanta. G. Paulauskis. Inscription on the edge: citius altius fortius. Silver, 1996

forms of such attention is commemorative coins issued by national central banks on such occasions. The first such 50 litas silver coin was issued by the Bank of Lithuania to mark the XXVI Olympic Games in Atlanta. The reverse of the coin was set to feature basketball players that were so popular in Lithuania. The game that the famous pilot Steponas Girėnas started promoting back in the 1920s became very popular among the Lithuanian youth. The interest in basketball increased even more after the national basketball team won the European Championship twice in 1937 and 1939. It remained alive during all the years of the occupation and became a certain form of resistance. When our national basketball team won the title of the USSR champions, the Lithuanians regarded this victory against the strongest team of the Central Army Sport Club as a victory against the regime. As the kernel of the basketball team of the sport empire was usually formed of the Lithuanian players, its victories were the result of the contribution of our sportsmen, as had happened in

Lietuvos krepšininkai. EPA-ELTA

Lithuanian basketball players. EPA-ELTA

Lietuvos krepšinio mokykla stipriai laikosi savo pozicijų. Tą rodo ir pastaruoju metu iškovoti Europos čempionų laurai.

Su kamuoliu rankose besiveržiantis pirmyn krepšininkas ir mėginantis jam sutrukdyti priešininkas, jų abiejų į monetos centrą nukreiptas judesys – pagrindinis monetosverso motyvas. Skulptorius G. Paulauskis meistriškai supina sportininkus į išraiškingą, ritmišką per visą apskritimą išsidėsčiusį ornamentą. Jų aukštyn iškeltos rankos, kovos azarte persipynusios kojos palieka erdvęs ir kitiems komponentams – Lietuvos tautinio olimpinio komiteto emblemai ir tekstams. Kompozicijos charakteriu G. Paulauskio krepšininkai primena žinomus dailininko S. Krasausko sportininkų piešinius, tik pastarojo dailininko vaizduojami kūnai gal šiek tiek grakštesni ir proporcingesni.

Ramus ir iškilmingas monetosaversas. Paprastai gana sunku priderinti idėjinius ir dekoratyvinius komponentus, tinkamus valstybės herbui ir nominalui. Šiuo atveju autoriaus pasirinktas laurų lapų vainikas pabrėžia averso rimtį ir susieja su reverso sportine tema. Antikos laikais tokiu vainiku puošdavo varžybų nugalėtojus, pergalės ir pagarbos ženklų laurų šakelė laikoma ir mūsų dienomis. Permatomas jos lapų ornamento ritmas artimas monetos tekstu piešiniui, o abu šie skirtingos struktūros komponentai susilieja į įspūdingą rėmą valstybės herbui.

the Olympic Games in Seoul. The Lithuanian basketball school is highly valued in the world and firmly holds its positions. The recent victory in the European Basketball Championship only serves as proof of that.

The main motive of the reverse of the coin is a basketball player who is trying to stop his opponent charging forward with the ball in his hands; their motions are oriented towards the centre of the coin. The sculptor Giedrius Paulauskis masterly intertwined the athletes into an expressive ornament that is rhythmically arranged in the whole circle of the coin. Their hands are raised upwards and legs intertwined in the ardour of fight leaving enough space for other elements – the emblem of Lithuanian National Olympic Committee and texts.

The obverse of the coin is calm and solemn. It is usually quite difficult to find ideological and decorative elements that are suitable for the state emblem and denomination numeral. In this case, the author decided to use a laurel wreath, which emphasized the calm of the obverse and was in a harmony with the reverse designed on the subject of sport. In antiquity, the laurel wreath was presented to winners of sport contests. Today, a branch of laurel is regarded as a sign of victory and respect. The transparent rhythm of its ornamented leaves matches the texts of the coin merging them into an impressive frame for the state emblem.

Dail. P. Gintalo projektas

Coin design by P. Gintalas

I XXVII olimpines žaidynes Sidnėjuje lietuviai sportininkus palydėjo su didelėmis viltimis – visi tikėjo diskų metiko V. Aleknos sėkme. Jų viltys pasiteisino – ne tik jis, bet ir kiti komandos nariai parvezė nemažai medalių. Kai dar gerokai prieš olimpiadą Lietuvos bankas nusprendė kaldinti kolekcinę 50 litų sidabro monetą, vienbalsiai sutarta, kad ten turėtų būti pavaizduotas diskų metikas – puoselėjamų vilčių ženklas. Paskelbtame konkurse geriausiam monetos projektui išaiškinti komisijos dėmesį iš karto patraukė originali skulptoriaus A. Žukausko kompozicija.

50 litų moneta, skirta XXVII olimpinėms žaidynėms Sidnėjuje. Dail. A. Žukauskas, 2000 m. Briaunoje užrašas: Nugali stiprūs dvasia ir kūnu. Sidabras

50 litas coin to mark the XXVII Olympic Games in Sydney. A. Žukauskas. Inscription on the edge: Nugali stiprūs dvasia ir kūnu (Those Strong in Spirit and Body Shall Be Victorious). Silver, 2000

Dail. A. Žukausko monetos eskizas
Sketch by A. Žukauskas

When seeing off the sportsmen to the XXVII Olympic Games in Sydney, Lithuanians had high expectations – everybody believed in the success of the discus thrower Virgilijus Alekna. Their expectations were met: Alekna and other members of the team brought to Lithuania a number of medals. When the Bank of Lithuania decided to mint a commemorative 50 litas silver coin early before the Olympic Games, it was unanimously agreed that the coin should feature a discus thrower – the sign of cherished hopes. An original composition designed by Antanas Žukauskas immediately captured attention of the

Išgirdus žodį „diskas“ ar „metikas“, kiekvienam, o ypač menininkui, prieš akis iškyla garsioji Antikos laikų Mirono skulptūra „Diskobolas“, tapusi moderniųjų laikų sporto emblema, nuolat matoma viso pasaulio sporto renginių reklamoje. Dailininkui, kuriančiam darbus šia tema, kartais nepasiseka išvengti į sąmonę įaugusių standartinių simbolių ir sprendimų. I panašią situaciją galėjo pakliūti ir A. Žukauskas, imdamasis vaizduoti šios populiarios sporto šakos atstovą. Tačiau jis labai sekmingai surado savitą ir originalų sprendimą. Skulptorius vaizduoja sportininko veržlų posūkį iš nugaros, visi atleto raumenys įtempti iki kraštutinumo prieš paleidžiant įrankį iš rankų. Kad nesusmulkintų figūros, į monetą autorius ją komponuoja tik iki kelių, platus jo rankų mostas užima visą apskritimo erdvę. Labai išpudingai sportininko figūra atrodė jau pirmuoje piešiniuose, kai galingas rankų mostas buvo pabrėžiamas grafiškai suliniuotų linijų lanku. Toliau dirbant kompozicija šiek tiek keitėsi, bet pagrindinis jos motyvas liko ir buvo

competition commission. Everyone, and artists in particular, associate the words “discus” and “thrower” with the famous sculpture “Discobolus” by Myron dating back to the antiquity. As an emblem of modern sport, it is constantly used to advertise sporting events around the world. Artists who create works on this subject sometimes fail to resist using standard symbols and solutions that are fixed in consciousness. Žukauskas could have found himself in a similar situation when he started portraying a representative of this popular sport. However, he managed to find an individual and original solution.

The sculptor depicted a thrusting turn of a sportsman from behind, with all muscles of the athlete stretched to the limit before throwing the instrument. In order not to make the figure too small, the author portrayed it only from the knees up; a wide swing of the hands occupies the whole area of the circle. The figure of the athlete looked impressive already in the first sketches, where the powerful swing of the hands

meistriškai įgyvendintas gipsiniame modelyje. Vietoje efektingo lanko pasirinkta vertikali plokštuma, iš kurios iškyla metiko figūra. Liko ir suliniuotų linijų grafinis motyvas – juo dengjama vertikali plokštuma ne tik reverse, ant jos komponuojamas ir valstybės herbo skydas averse. Monetos kompozicija labai šiuolaikiška. Autorius kruopščiai išvalo abi monetos puses nuo nereikalingų antraeilių puošmenų – lieka tik tai, kas būtina, visa kita apibendrinama, atsisakant bet kokių smulkmenų ir detalių. Sportininko kūnas viršutinėje dalyje švelniai modeliuojamas, tačiau leidžiantis žemyn vis didesnį svorį

was intensified by a rim of graphically ruled lines. Later the composition was slightly changed, but its main motive was retained and masterly realised in a plaster model. The composition of the coin is very modern. The author carefully eliminated accessory decorations from both sides of the coin and left only what was necessary. The elements that were left on the coin, in their turn, were generalized by abandoning any decorations and details. The upper part of the athlete is softly modelled; however, a sharp graphic line forming the silhouette of arms and legs and marking the joints gains more weight when going down. The same

įgyja aštri grafinė linija, nubrėžianti rankų ir kojų siluetą, pažyminti sānarius. Abi monetos puses glaudžiai sieja bendra kompozicijos schema, šriftų išdėstymo tvarka ir apibendrinta komponentų traktuotė.

Aukso medaliais pažymėtai olimpiadai skirtą monetą taip pat lydėjo pasaulinė šlovė. Tarptautinės programos „Metų moneta“, kurią remia prestižiniai numizmatikos leidiniai „World Coin News“ ir „Krauze Publications“,

layout of the composition, arrangement of scripts, and the generalized approach to elements link both sides of the coin. The coin, which was dedicated to the Olympic Games marked by gold medals, also received international recognition. Every year representatives of numismatic institutions of different countries making up the commission of the International Coin of the Year Award, sponsored by the prestigious Krause Publications and World

Olimpinis čempionas V. Alekna.
EPA-ELTA

Olympic champion V. Alekna.
EPA-ELTA

iš įvairių pasaulio šalių numizmatikos institucijų atstovų susidedanti komisija kasmet nominuoja 10 įvairiausiai požiūriais geriausių monetų: skelbiamos geriausia auksinė, šiuolaikiškiausia, išradingiausia, populiariausia ir t. t. monetos. 2002 m. balandžio 15 d. Osakoje, Japonijoje, konkurso organizatoriai A. Žukausko kūrinį įvardijo ypač maloniu dailininko širdžiai vardu: Meniškiausia metų moneta. Tai nepaprastai gražus ne tik daug nusipelniusio lietuviškų pinigų projektuotojo, bet ir Lietuvos banko bei jaunos mūsų šalies Monetų kalyklos pastangų įvertinimas. Toks aukštas tarptautinis pripažinimas pasiekiamas tik bendru nuoširdžiu darbu. Meniškiausios metų monetos pasaulyjevardą patvirtinantis apdovanojimas papuošė Lietuvos banko muziejaus pinigų ekspoziciją.

Coin News, award the best 10 coins in different categories such as the Best Gold Coin, Most Contemporary Event Coin, Most Inventive Coinage Concept, Most Popular Coin, etc. On 15 April 2002, organisers of the coin competition that took place in Osaka in Japan awarded the work by Žukauskas with a title that is particularly agreeable to the heart of the artist: Most Artistic Coin of the Year. It is an extremely pleasant evaluation of the efforts of the distinguished coin designer, the Bank of Lithuania, and the young Lithuanian Mint. Such high international recognition is achieved only through sincere and joint work. The trophy for the Most Artistic Coin of the Year supplemented the coin exposition at the Museum of the Bank of Lithuania.

Dail. A. Žukausko monetos eskizas

Sketch by A. Žukauskas

Lietuvos sportininkams ruošiantis dalyvauti XXVIII olimpiados žaidynėse Atėnuose, Lietuvos bankas taip pat išleido šiam įvykiui skirtą kolekcinę 50 litų sidabro monetą. Joje vaizduojami dviratininkai. Lietuvos žmonės puoselėjo ypač dideles viltis, kad šios srities sportininkai laimės aukso medalių. Moterų dviratininkų komanda, pastaraisiais metais pasiekusi savo brandą, džiugino visuomenę pirmosiomis vietomis svarbiose žemyno varžybose ir visai natūraliai laukta, kad tie laimėjimai bus patvirtinti ir prestižiškiausiose pasaulyje žaidynėse. Dviračių sporte svarbu žmogaus ištvermė, meistriškumas

When Lithuanian sportsmen were preparing for the XXVIII Olympic Games in Athens, the Bank of Lithuania issued a commemorative 50 litas silver coin to mark this event. This coin carries an image of cyclists. Lithuanian people had high hopes that our sportsmen would win Olympic gold in this sport. In recent years, the Lithuanian women's cycling team had reached its maturity and delighted the public with first places won in important sport competitions of the continent. Therefore, the expectations that their achievements would be repeated in the most prestigious sport games in

ir technika. Visa tai kartu padeda siekti pergalės. Dailininkas G. Paulauskis, émėsis kurti šią monetą, nemažai eskizavo, ieškodamas sprendimo, geriausiai išreiškiančio greitį. Piešiant iš natūros neįmanoma užfiksuoti pro šalį prašmėžuojančių sportininkų, lieka pasikliauti įspūdžiais, regimaja atmintimi, remtis fotografijomis. Tačiau fotoaparatas fiksuoja tam tikrą momentą, kuris nuotraukoje dažniausiai tampa statiska, be įtampos scena. Dailininkui knietėjo surasti išraiškingesnį greičio vaizdavimo būdą, kuris pabrėžtų žaibišką žmogaus ir metalo simb佐és prigimtį. Eskizuose matome, kaip pradėjės nuo realistinio dviratininkų piešinio autorius pamažu atsisako detalizavimo. Sportininkų kūnus piešia vis schematiškiau, išryškindamas tik tai, kas labiausiai pabrėžia judėjimą. Po truputį žmonės ir jų dviračiai susilieja į vieną visumą: šalmuotos galvos tampa aptakiomis kaip vandens lašas formomis, rankos pratęsia dviračių vairus, kojos – rėmus, ratai susiploja į besiveržiančias pirmyn elipses.

the world had good grounds. Cycling requires stamina, skills and technique. All of them help to achieve victory. The artist Giedrius Paulauskis, who undertook the design of this coin, made a number of sketches in order to find a solution where the speed is expressed in the best way. As it is impossible to make a life drawing of sportsmen passing by, the designer had to rely on his impressions, visual memory and photographs. However, a camera records a certain moment, which turns into a static and tensionless scheme on the photograph. The artist wanted to find a more expressive portrayal of speed, which would emphasise a lightning-like nature of a symbiosis between a man and metal. The sketches reveal that the designer started from a naturalistic portrayal of cyclists, but later abandoned the details and made the bodies of cyclists more schematic. He emphasized only those details that expressed movement most. Little by little, cyclists and their bicycles merged into one figure: their heads with helmets acquired

50 litų proginié moneta, skirta XXVIII olimpiném̄s žaidyném̄s Atėnuose. Dail. G. Paulauskis, 2003 m. Briaunoje užrašas: XXVIII olimpiados žaidynés. Sidabras

50 litas coin issued to mark the XXVIII Olympic Games in Athens. G. Paulauskis. Inscription on the edge: XXVIII olimpiados žaidynés (Games of the XXVIII Olympiad). Silver, 2003

Lietuvos dviratininkė D. Žiliūtė. A. Pliadžio nuotr.

Lithuanian cyclist D. Žiliūtė. Photograph by A. Pliadis

Greičio įspūdį dar labiau sustiprina monetos plokštumėlės padalijimas į blizgančią ir matinę dalis. Lenkta padalijimo linija pakartoja prie dviračių prigulusių sportininkų siluetus. Blizgančioje dalyje reljefas tampa negatyvinis, supanašėja su tokiais pat informaciniams komponentais ir visi drauge sudaro tarsi foną pagrindinėms reverso figūroms. Veržliai kompozicijai paprastai reikia didesnės erdvės, o monetos paviršiuje dar turi tilpti ir tekstai. Lietuvos tautinio olimpinio komiteto emblema gerokai apriboja tas galimybes, tačiau iškilių linijų formuojanamas dviratininkų reljefas ryškiai vyrauja. Tokia pat lenkta linija autorius padalija ir aversą, tuo susiedamas abi monetos pusės ir tartum pažymėdamas averso priklausomybę nuo reverso, suteikdamas jam individualumo.

a streamlined form reminding of a drop of water; hands became a continuation of the steering handles of the bicycles, whereas the wheels were flattened into ellipses rolling forward.

The coin is divided into matt and glossy parts that strengthen the impression of speed even more. A curving dividing line repeats the silhouettes of the athletes pressed to the bicycles. The relief becomes negative on the glossy part and becomes assimilated with the same informational elements; all together they seem to serve as the background for the main figures of the reverse. The author used the same curving line to divide the obverse and thereby linked both sides of the coin, as if showing the dependence of the obverse on the reverse and providing it with individuality.

Dail. G. Paulauskio eskizas

Sketch by G. Paulauskis